

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Quibus, & quando liceat iurare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

In eodem articulo in responsione ad tertium nota quod dupliciter contingit si relaxatio iuramenti scilicet directe vel indirecte. Directe quidem fit duobus modis, aut ratione materiae, quia scilicet materia est peccati, vel subditi, vel contingit in parte respectu filii, & alio respectu uxoris, & domino respectu serui, & huiusmodi aut ratione publici officii, quia scilicet spectat ad faciem, quam vult, qui iuravit, licet possit seruire, ut contingit in iuramentis coactis. Et utraque via utitur Ecclesia in relaxatione iuramenti. Prima quidem in distributione seu dispensatione & rerum ecclesiasticarum, & officiorum ecclesiasticorum, super quibus Papa habet plenitudinem potestatis in dispensando, seu distribuendo. Et hoc modo relaxari possunt iuramenta facta a beneficiariis de rebus Ecclesiae, disponente Papa aliter de rebus illis. Et similiter iuramenta de conferendis, aut suscipiendis beneficiis, officis, aut gradibus ecclesiasticis, si relaxantur, ut plures fieri videmus, distuluntur iuramenta Baccalaureorum in theologia, de non suscipiendo alibi magistrum. Omnia autem horum causa est, quia haec ita subsunt inferioribus potestatis, ut Papa sit magis potens super haec dispensanda, distulenda, committenda, inhibenda, communicanda, quam quaeque inferior potestas tam personalis, quam collegialis, ut nulli iniuriam faciat utendo iure suo. Item in ipso iuramento intelligitur semper superioris? exceptum, ut patet extra, de iureiurando, capitulo. Venientes. Secunda autem via, scilicet ex publico officio, utitur Ecclesia, quandoque quidem in poenam eius, cui iuramentum erat prestitum, ut patet de relaxatione iuramenti exhibitum excommunicato. 15.

SED CONTRA est, quod uotum est maioris obligationis, quam iuramentum, ut supra dictum est: sed in uoto potest dispensari: ergo in iuramento.

RESPON. Dicendum, quod si cut supra dictum est, necessitas dispensationis tam in lege, quam in uoto, est propter hoc quod id quod in se, uel uniuersaliter consideratum est utile, & honestum, secundum aliquem particularem euentum potest esse inhonestum, & nociuum, quod non potest cadere, nec sub lege, nec sub uoto. Quod autem aliquid sit inhonestum, uel nociuum, repugnat his quae debent attendi in iuramento. Nam si sit in honestum, repugnat iustitiae: si sit nociuum, repugnat iudicio: & ideo pari ratione etiam in iuramento dispensari potest.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod dispensatio quae fit in iuramento, non se extendit ad hoc, quod aliquid contra iuramentum fiat. Hoc enim est impossibile, cum obseruatio iuramenti cadat sub precepto diuino, quod est dispensabile: sed ad hoc se extendit dispensatio iuramenti, ut id quod sub iuramento cadebat, sub iuramento non cadat, quasi non existens debita materia iuramenti, sicut & de uoto supra diximus. Materia autem iuramenti astrictorii, quod est de praeterito, uel praesenti, in quandam necessitatem iam transit, & immutabilis facta est: & ideo dispensatio non referretur ad materiam, sed referretur ad ipsum actum iuramenti. Unde talis dispensatio directe esset contra preceptum diuinum: sed materia iuramenti promissorii est aliquid futurum quod uariari potest, ita scilicet quod in aliquo euentu potest esse illicitum, & nociuum, & per consequens non esse debita materia iuramenti: & ideo dispensari potest in iuramento promissorio, quia talis dispensatio respicit materiam iuramenti, & non contrariatur precepto diuino de iuramenti obseruatione.

AD SECUNDUM Dicendum, quod homo potest alteri promittere aliquid sub iuramento dupliciter. Vno modo, quando promittit aliquid pertinens ad utilitatem ipsius, puta, si sub iuramento promittat se seruiturum ei, uel pecuniam daturum, & a tali promissione potest absoluere ille, cui promissio facta est. Intelligitur enim iam ei soluisse promissum, quando facit de eo secundum eius utilitatem. Alio modo,

A promittit aliquis alteri, quod prius ad honorem Dei, uel utilitatem aliorum, puta, si aliquis sub iuramento promittat alicui se intraturum religionem, uel aliquid operis pietatis facturum: & tunc ille, cui promittitur, non potest absoluere promittentem, quia promissio non est facta ei principaliter, sed Deo: nisi forte sit interposita conditio, ratione cuius possit. si illi uidebitur cui promittitur, uel aliquid aliud tale.

AD TERTIUM dicendum, quod quandoque illud quod cadit sub iuramento promissorio, est manifeste repugnans iustitiae, uel quia est peccatum, sicut cum aliquis iurat se facturum homicidium: uel quia est maioris boni impeditum, sicut cum aliquis iurat se non intraturum religionem. Et tale iuramentum dispensatione non indiget: sed in primo casu tenetur aliquis tale iuramentum non seruare: in secundo autem casu licitum est & seruare, & non seruare, ut supra dictum est. Quandoque uero aliquid sub iuramento promittitur, de quo dubium est, utrum sit licitum uel illicitum, proficuum uel nociuum aut simpliciter, aut in aliquo casu: & in hoc potest quilibet episcopus dispensare. Quandoque uero sub iuramento promittitur aliquid, quod est manifeste licitum, & utile. Et in tali iuramento non uidetur habere locum dispensatio, uel commutatio, nisi aliquid melius occurrat ad commune utilitatem faciendum: quod maxime uidetur pertinere ad potestatem Papae, qui habet eam uniuersalem Ecclesiae: uel etiam absoluta relaxatio, quod et ad Papam pertinet in omnibus generatim, quae ad dispensationem rerum Ecclesiasticarum pertinent, super quas habet plenitudinem potestatis. Sicut & ad unumquemque pertinet irritare iuramentum, quod a sibi subditis factum est, circa ea quae eius potestati subduntur: sicut pater potest irritare iuramentum puellae, & uir uxoris, ut dicitur Nu. 30. sicut & supra de uoto dictum est.

quod 6.ca. Nos sanctorum, & cap. iuratos. Quandoque uero, & in penam, & in odium humanae sceleris, ut fit in relaxatione iuramentorum coactorum, ut patet extra de iureiurando. Si uero. Quandoque uero propter bonum publicum. Sed hic opus est sale, ne cuiquam fiat praedictum. Indirecte autem relaxantur ab Ecclesia iuramenta ex naturali sequela, ut si deponit Episcopus, ex naturali sequela oes iuramenta astricta, illi quatenus Episcopo, non tenentur ei amplius. Et similiter si remouet statuta alicuius religionis, uel collegii ex naturali sequela non tenentur qui nouerunt, aut iurauerunt seruare statuta: quia non sunt amplius statuta. Et similiter si priuat iuste regem regno, omnes qui illi personae iurauerunt se futuros illum in regno, non tenentur amplius: quia ex hoc ipso, quod iudicatus iuste est indignus regno, nullus tenetur eum amplius seruire in eodem. Cōsueuit tamen ut uidetur, Ecclesia & quando directe, & quando indirecte relaxat iuramentum, mentionem facere de talis uinculi relaxatione, ut ex scientia potestatem habentis, intelligatur procedere relaxatio, ne superio opponatur. Et de uotis & iuramentis pro nunc dicta sufficiant, & pro tota hac quaestione.

Ar. 7. ai. 2. D. 799.

Super

q. procedē. ar. 8. & 9.

ARTICVLVS X.

Utrum iuramentum impediatur per aliquam conditionem personae, uel temporis.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod iuramentum non impediatur per aliquam conditionem personae, uel temporis. Iuramentum enim ad confirmationem inducitur, ut patet per Apostolum ad Hebr. 6. sed cuiuslibet conuenit confirmare dictum suum, & quolibet tempore. ergo uidetur quod iuramentum non impediatur per aliquam conditionem.

3. dist. 39. in expo. lit.

Secunda Secunda S. Thomae. FF 3

ditionem personae, uel temporis.

¶ 2 Præter. Maius est iurare per Deum, quam per Euangelia. Vnde * Chrysoſt. dicit. Si aliqua causa fuerit, modicum uidetur facere, qui iurat per Deum: sed qui iurat per Euangelia, maius aliquid fecisse uidetur. Quibus dicendum est: Sulti, scriptura propter Deum facta sunt, non Deus propter scripturas: sed cuiuslibet conditionis personae, & quolibet tempore in communi locutione confueuerunt iurare per Deum. ergo multo magis licitum est eis iure per Euangelia.

¶ 3 Præter. Idem non causatur ex contrariis causis, quia contrariae causae sunt contrariorum: sed aliqui excluduntur a iuramento propter defectum personae, sicut pueri ante quatuordecim annos, & etiam illi qui semel fuerunt periuri. non ergo uidetur, quod aliqui prohibeantur iurare uel propter dignitatem, sicut clerici, aut etiam propter temporis solemnitatem.

¶ 4 Præter. Nullus homo uiuens in hoc mundo est tantae dignitatis sicut angelus. dicitur enim Matth. 11. quod qui minor est in regno caelorum, maior est illo, s. Ioanne Baptista adhuc in mundo uiuente: sed angelo conuenit iurare. dicitur enim Apocal. 10. q. angelus iurauit per uiuentem in saecula saeculorum. ergo nullus homo propter dignitatem debet excusari a iuramento.

SED CONTRA est quod habetur * 2. q. 5. Presbyter uice iuramenti per sanctam consecrationem interrogetur. Et ¶ 22. q. 5. dicitur. Nullus ex ecclesiastico ordine cuiquam laico quicquam super sancta Euangelia iurare praesumat.

RESPON. Dicendum, q. in iuramento duo sunt consideranda. Vnum quidem ex parte Dei, cuius testimonium inducitur: & quantum ad hoc debet iuramento maxima reuerentia. Et propter hoc a iuramento excluduntur pueri ante annos pubertatis, qui non coguntur ad iurandum: quia nondum habent perfectum usum rationis, quo possint cum reuerentia debita iuramentum praestare. Et iterum periuri, qui ad iuramentum non admittuntur: quia ex retroactis praesumitur, q. debitam reuerentiam iuramento non exhibebunt. Et pro hoc et, ut iuramentum debita reuerentia exhibeatur, dicitur * 22. q. 5. Honestum est, ut qui in sanctis audeat iurare, hoc ieiunus faciat cum omni honestate, & timore Dei. Aliud autem considerandum ex parte hominis, cuius dictum iuramento confirmatur. Non enim indiget dictum hominis confirmatione, nisi quia de eo dubitatur. Hoc autem derogat dignitati personae, ut dubitetur de ueritate eorum quae dicunt: & ideo personis magnae dignitatis non conuenit iurare. Propter quod dicitur * 2. q. 4. c. Si quis presbyter. q. sacerdotes ex leui causa iurare non debent: tam pro aliqua necessitate, uel magna utilitate licitum est eis iurare, & praecipue pro spiritualibus negotiis, pro quibus et iuramenta competit praestare in solemnibus diebus, quibus est spiritualibus rebus uacandum: non autem tunc sunt iuramenta praestanda pro rebus temporalibus, nisi forte ex magna necessitate.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. quidam sunt, q. dictum suum confirmare non possunt propter defectum eorum: & quidam sunt, quorum dictum adeo debet esse certum, quod confirmatione non egeat.

AD SECVNDVM dicendum, quod iuramentum secundum se consideratum, tanto fortius est, & magis obligat, quanto maius est id, per quod iuratur, ut * Augustinus dicit ad Publicolam: & secundum hoc, maius est iurare per Deum, quam per Euangelia. Sed potest esse e conuerso propter modum iurandi, utpote si iuramentum, quod

fit per Euangelia, fiat cum quadam solemnitate, & solemnitate, iuramentum autem per Deum, fiat leuiter, & absque deliberatione. AD TERTIVM Dicendum, quod licet aliquid tolli ex contrariis causis, quibus per abundantiam, & defectum, & hoc minus diuntur a iuramento, quia sunt maiores, quam quod eos iurare deceat: tamen sunt minoris auctoritatis, quam quod iuramento stentur.

AD QVARTVM Dicendum, quod angeli inducitur non propter defectum, si non sit eius simpliciter dicto creditum, sed dicendum id, quod dicitur, ex infirmitate, & tunc procedere. Sicut etiam & Deum scripturis iurans inducitur, ad ostendendam ueritatem eius quod dicitur, sicut Apoc. ad Hebraeos sexto.

QVAESTIO XC.

De assumptione diuini nominis per modum adiurationis, in tres articulos diuisa.

OSTENDE considerandum est de assumptione diuini nominis per modum adiurationis.

ARTICVLVS PRIMVS. HET CIRCA hoc queruntur tria.

¶ Primo, Vtrum liceat adiurare homines.

¶ Secundo, Vtrum liceat adiurare demones.

¶ Tertio, Vtrum liceat adiurare irracionales creaturas.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum liceat adiurare hominem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod non liceat hominem adiurare. Dicitur enim Orogenes super Matt. Aestimo quoniam non oportet, ut uir qui uult secundum Euangelium uiuere, adiuret alterum. Si enim iurare non licet quantum ad euangelicum Christi mandatum, notum est quia nec adiurare alterum licet.

¶ 2 Præter. Manifestum est, quod Princeps sacerdotum Iesum illum te adiurauit per Deum uiuere.

¶ 3 Præter. Quicumque adiuratum liquem, quodammodo ipsum compellit: sed non licet alium inuicem cogere, ergo uidetur quod nec liceat alium adiurare.

¶ 4 Præter. Adiurare est aliquem ad iurandum inducere: sed inuicem cogere aliquem ad iurandum, est superiorum, qui inferioribus iuramenta imponunt. ergo inferiores superiores suos non possunt adiurare.

SED CONTRA est, q. et Deum per aliqua sacra obsecramus, cum obsecrantes. Apostolus etiam fidelis obsecrat per misericordiam

Homil. 44. in Mart. in opere misericordie ad medio illius. to. 2.

* 2. q. 5. cap. presbyter. 22. q. 5. cap. Nullus ex ecclesiastico.

22. q. 5. c. Honestum.

2. q. 4. nel 5. (secundum aliquos codices) cap. Si quis presbyter.

Epist. 54. aliquantulum a principio, tom. 2.